

FEMINICIDIS

Reparació i memòria de les dones assassinades
per violència masclista

PALMA
COMDEMNA LES
VIOLÈNCIES
MASCLISTES

In memoriam

Ana Torres Marqueño, Antonia Gelabert, Sandra González Aguilera, Beatriz Garau Hotman, Carmen Martínez, María Asunción Llambés Giménez, Maria Isabel Ferrer Segura, Ana Minissale, María Josefa Rodríguez Fernández, Marie Sumi, Noura Hichou, Olimpia Ketty Tomala, Laura Gallego Negre Joana Maria Rebassa Bennàssar, Soledad Arnez Clados, Gemma Vich Ramis, Celia Navarro Miguel, Sacramento Roca Martínez, Lillemor Christina Sundberg, Habibe Ismail Emim, Remedios Cortés Cortés.

El 28 de gener de 1979, Cornelia Arends, guia turística holandesa de 25 anys, va aparèixer brutalment violada i assassinada en un apartament del c. d'Amílcar de l'Arenal.

El 5 de febrer, diversos col·lectius feministes de Palma varen convocar una manifestació de denúncia. Va ser la primera vegada que va tenir lloc a Palma una manifestació d'aquest tipus, i des de 2017 una placa commemorativa a la pl. d'Espanya recorda els fets.

Des de l'assassinat de Cornelia Arends, són moltes les concentracions que s'han convocat pels assassinats masclistes que s'han comès a Palma o a Mallorca. Tot i les concentracions de repulsa, molts dels noms d'aquestes dones s'han oblidat més enllà del seu entorn pròxim i després dels anys apareixen referenciades amb un número o un genèric, "la dona assassinada", "la víctima"...

L'aprovació de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, va suposar un abans i un després en la consideració de la violència cap a les dones, que deixà de ser un problema de l'àmbit privat. A l'exposició de motius d'aquesta Llei es manifesta que la violència de gènere "es tracta d'una violència que es dirigeix sobre les dones pel fet mateix de ser-ho, pel fet de ser considerades, pels seus agressors, mancades dels drets mínims de llibertat, respecte i capacitat de decisió".

Segons el portal estadístic de la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere, la informació sobre dones que en són víctimes mortals no es comença a recollir fins a 2003, per la qual cosa no consta aquesta dada referida a anys anteriors. En coherència amb la Llei 1/2004, en el document només hi apareixen els feminicidis íntims, els comesos per parelles o exparelles; no la resta de víctimes d'altres violències masclistes.

Els indicadors oficials són quantitius, i per a reconstruir les seves històries de vida s'han de consultar fonts alternatives com els webs [femicidio.net](https://lab.rtve.es/mil-mujeres-asesinadas/) o el del Lab RTVE *Mil mujeres asesinadas* <https://lab.rtve.es/mil-mujeres-asesinadas/>. Aquesta documentació, al seu torn, ha constituït una font perquè mitjans de comunicació locals hagin publicat reportatges sobre les dones assassinades víctimes de la violència masclista. I és a partir d'aquestes fonts que s'han pogut recollir les històries de totes aquestes dones.

2001

1. Ana Torres Marqueño (Palma, 8 de gener de 2001)

29 anys

Poca cosa és sap d'Ana Torres, més el que s'explica a ran de la seva mort. Els mitjans de comunicació parlen que la seva parella la va ruixar amb cola de contacte, que emprava per a confeccionar bosses en un habitatge del Rafal. La cola era altament inflamable i Ana va partir cremades d'extrema gravetat en el 95% del cos. Va ser traslladada en una ambulància aèria a Barcelona, on morí poques hores després a causa de les ferides.

L'agressió va tenir lloc en una planta baixa del Rafal Vell; concretament al núm. 22 del c. de Josep Zaforteza i Mussoles. La Policia hi acudí per un requeriment veïnal, ja que una dona hi demanava auxili envoltada de flames; gemegava i estava conscient, i va fer entendre que l'individu que era a l'altre extrem de la terrassa li havia causat les lesions.

L'assassí, Mohamed Abdeoaïm, va ser condemnat a 22 anys de presó.

<https://www.dbalears.cat/balears/2001/01/10/51255/mor-a-barcelona-la-dona-que-va-ser-cremada-per-un-conegut-en-es-rafal-vell.html>

2. Antonia Gelabert (Can Pastilla, Palma; 15 de maig de 2001)

78 anys

Assassinada pel seu marit, Sebastià Arbona Mayol, de 84 anys, antic militar, en un domicili del c. d'Ovidi de Can Pastilla. Eren parella des de feia 58 anys i no tenien fills. En els anys del boom turístic havien obert l'hotel Balmes, a Can Pastilla, barri on també residien. Gaudien d'una bona situació econòmica.

L'home li va disparar i després es va suïcidar. Abans havia telefonat al 092 per a avisar que havia matat la seva dona i que se suïcidaria.

A la premsa de l'època, en cap moment es vinculen els fets amb la violència masclista. Els mitjans de comunicació posen l'accent en la dependència de la dona, malalta d'Alzheimer, i en el fet que l'home no en devia poder tenir cura, ja que feia poc que li havien diagnosticat un càncer de pulmó. Es recullen testimonis que assenyalen l'amor de la parella o l'estat de depressió últim de l'home, com el de la presidenta de la comunitat de veïns de la finca, que assegurava que el matrimoni havia expressat la seva intenció de "morir junts, per a evitar patiments", o el dels veïns que comentaven la bondat del matrimoni, que després d'una vida dedicada a la feina s'enfrontava a la solitud i al desemparament.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2001/05/17/851145/sebastian-arbona-se-paso-toda-la-noche-planeando-matar-a-su-mujer-y-suicidarse.html>

https://elpais.com/sociedad/2001/05/15/actualidad/989877603_850215.html

2002

3. Sandra González Aguilera (el Coll d'en Rabassa, 1 de gener de 2002)

22 anys

Sandra González no havia denunciat la seva parella Alberto López, de 25 anys, en cap ocasió per agressions o amenaces. Convivien des de feia uns 4 mesos.

El seu assassí es va confessar autor del crim i va explicar que es barallaren arran del robatori d'uns doblers als pares d'ella. La va colpejar amb una maça de picapedrer i després la va estrangular amb una funda de coixí. Ell va intentar suïcidar-se.

Les cròniques periodístiques assenyalen en els titulars la forma en què fou assassinada, a martellades, fins i tot *UH* destaca les addiccions a les drogues com a detonant. *El País* qualifica el crim de passional.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2002/01/06/809491/la-joven-asesinada-en-el-coll-no-habia-denunciado-a-su-novio-por-malos-tratos-1.html>

https://elpais.com/sociedad/2002/01/03/actualidad/1010012402_850215.html

4. Beatriz Garau Hotman (Palma, 20 de setembre de 2002)

25 anys

Pràcticament no es coneix cap dada de Beatriz Garau més que les relacionades amb la seva mort.

Fou assassinada per la seva parella, Manuel L. F., de 35 anys, a l'apartament on hi convivia des de feia un any, al c. d'Ausiàs March. La premsa no aporta cap informació de la víctima, i sí de l'escenari de l'assassinat. Segons els veïns, l'home mantenia un comportament una mica estrany i distant, i podria tenir les seves facultats mentals un poc pertorbades.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2002/09/21/764331/una-mujer-aparece-asesinada-y-otra-muere-estrangulada-por-su-novio.html>

2003

5. Carmen Martínez (Palma, 9 de juliol de 2003)

47 anys

Aparentment, Carmen s'havia suïcidat. Una carta al costat del seu cos ho feia pensar. No va ser així; l'autòpsia va confirmar que va morir a mans de la seva parella, Santiago Ribera Recio, que posteriorment es va suïcidar.

Aquestes són les úniques dades que apareixen de Carmen Martínez al Lab RTVE *Mil mujeres asesinadas*. Atès que el seu nom coincideix amb el d'una altra dona assassinada, la viuda del president de la CAM, la seva història apareix silenciada en les recerques digitals.

6. María Asunción Llambés Giménez (Palma, 6 d'agost de 2003)

60 anys

María Asunción treballava de cuinera en un restaurant. Vivia amb el seu marit a Santa Catalina des de feia més de 15 anys, on la família de la dona era molt coneguda a la zona. El matrimoni no tenia fills. La seva salut era delicada i, el seu estat físic, precari.

Després de cometre el crim, el seu marit, Jordi Antolí Florit, també va assassinar Margalida Veny Bonet, de 58 anys, a la Colònia de Sant Jordi, una amiga del matrimoni amb la qual mantenia una incipient relació sentimental.

https://elpais.com/diario/2003/08/07/sociedad/1060207206_850215.html

2004

7. Maria Isabel Ferrer Segura (Palma, 3 de febrer de 2004)

34 anys

Tenia dos fills, un nadó de només deu mesos i un altre de poca edat, ambdós fills del seu assassí. El maltractament era continu: un any abans del seu assassinat, Isabel va ser víctima d'una brutal pallissa per part de Hamir Guezzar estant embarassada de dos mesos, que no va tenir conseqüències.

El cos de Maria Isabel va ser trobat en una zona boscosa de Pontiró. L'assassí la va matar a pedrades. El seu agressor va fugir després del crim al Marroc, des d'on va comunicar els fets. En intentar tornar, va ser detingut. H. G. va ser condemnat a 23 anys de presó per assassinar Isabel Ferrer, i a indemnitzar els seus dos fills.

https://elpais.com/diario/2004/02/05/sociedad/1075935607_850215.html

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2005/07/30/589679/condenado-anos-marroquimato-pedradas-companera-puntiro.html>

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2004/02/06/680845/la-autopsia-confirma-que-maria-isabel-fue-asesinada-en-puntiro.html>

2005

8. Ana Minissale (Palma, 19 d'agost de 2005)

45 anys

Natural del Regne Unit. Solia guanyar-se la vida netejant vaixells al port de Palma o tenint cura de gent gran. Vivia amb la seva parella des de feia quatre anys en un habitatge del Terreno. Varen ser uns veïns els que en varen donar la veu d'alarma arran de l'olor que desprenien els cossos en descomposició.

La seva parella, Daniel Woolcock, va ser el seu assassí. No va ser jutjat perquè es va suïcidar.

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2005/08/23/centenar-personas-manifiesta-memoria-mujer-4476557.html>

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2005/08/28/585365/cuando-comprende-ana-maria-volveria-cuidarme-senti-muy-mal.html>

<https://www.lavanguardia.com/sucesos/20050819/51262813012/un-hombre-mata-a-su-mujer-a-martillazos-y-luego-se-suicida-en-palma.html>

9. María Josefa Rodríguez Fernández (Palma, el Viver; 26 d'agost de 2005)

41 anys

Natural de Santa Eugènia. Era mare de tres fills, dos bessons de 18 anys i una filla adolescent, amb els quals residia, juntament amb el seu marit, al Viver. Treballava en un hotel, però es trobava de baixa. Tenia intenció d'anar-se'n de casa. No en constaven denúncies prèvies per maltractaments.

La filla, de 18 anys, es trobava present en el moment de l'agressió.

La seva parella, Gregorio González Pozo, va ser el seu assassí. Ho va confessar davant la Policia, ja que ell mateix va telefonar per a informar del que havia passat. Va ser condemnat a 15 anys de presó per homicidi.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2005/08/27/585483/mujer-estrangulada-queria-separar-marido-estaba-obsesionado-los-celos.html>

2006

10. Marie Sumi (Palma, 5 de gener de 2006)

26 anys

Marie Margot Sumi, ciutadana francesa establerta a Palma, era mare de dos nins de 3 i 5 anys. Treballava en un comerç de vins i havia començat una nova relació després del fracàs de la que va mantenir amb la seva anterior parella, pare dels seus fills, i que complia condemna a la presó. Això no obstant, un permís penitenciari de tres dies que ella havia ajudat a demanar perquè ell passàs amb els petits els dies dels Reis, acabaria duent-la a la mort.

Juan Manuel Gutiérrez, amb antecedents per maltractament a una altra dona el 1998, i per agressió sexual, va ser condemnat a 20 anys de presó i a pagar una indemnització per l'assassinat de Marie.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2006/01/07/565425/joven-apunalada-palma-por-companero-habia-ido-recoger-carcel.html>

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2008/01/20/juicio-duro-agitado-muerte-marie-4320804.html>

11. Noura Hichou (Palma, 1 d'octubre de 2006)

29 anys

La jove, d'origen marroquí, vivia al Rafal amb els seus quatre fills, Karim, Hajar, Wassima i Samira, d'11, 7 i 6 anys, nascuts d'una relació matrimonial amb Rachid Bennis.

Treballava en un hotel de l'Arenal. Noura havia denunciat per maltractament en diverses ocasions el seu marit, del qual estava separada i que tenia una ordre d'allunyament.

Rachid Bennis, que va assassinar la seva dona en presència del seu fill Karim, va estar diversos dies en parador desconegut. Finalment, va ser detingut i condemnat a 19 anys de presó.

L'article d'UH assenyala les conseqüències de la violència masclista en els infants, a diferència de les cròniques dels fets immediats a l'assassinat.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2008/05/25/433413/secuelas-crimen.html>

<https://www.lavanguardia.com/sucesos/20061004/51286008705/detenido-en-palma-el-marroqui-que-presuntamente-asesino-a-su-mujer-el-pasado-fin-de-semana.html>

2007

12. Olimpia Ketty Tomala (Palma, 27 de gener de 2007)

39 anys

Originària de l'Equador, havia arribat a Mallorca feia 3 anys. Tenia 39 anys i era mare de dues nines: una de 13 anys i una altra de 7, les quals seguien vivint al seu país d'origen, però en poques setmanes s'havien de reagrupar.

Olimpia era fixa en una cadena de supermercats, Mercadona, i també treballava en el negoci de la restauració per hores amb la seva nova parella, Jorge Juan Báez, de 43 anys.

Un any abans també havia reagrupat el seu exmarit, Augusto Fernando Vega, tot i les dificultats de la parella. Segons persones pròximes, el va expulsar diverses vegades del seu pis però, encara que tingués una ordre d'allunyament i incomunicació, seguia intentant arribar-hi.

Augusto Fernando Vega va ser condemnat a 38 anys pels dos homicidis, el d'Olimpia i el de la seva nova parella.

Tres mesos després, la seva germana, Mónica Tomala, va viatjar fins a Mallorca per a repatriar el cadàver. Mercadona li va oferir ocupar el lloc de feina d'Olimpia.

<https://www.europapress.es/illes-balears/noticia-hermana-ecuatoriana-asesinada-palma-enero-vendra-espana-ocupar-puesto-trabajo-mercadona-20070509140109.html>https://elpais.com/diario/2007/01/28/sociedad/1169938806_850215.html

2008

13. Laura Gallego Negre (Marratxí, 2008)

28 anys

Era la més petita dels seus germans; feia alguns anys que havia perdut la seva germana en un accident de trànsit. Des de feia tres mesos vivia en un garatge amb el seu assassí, i pare del seu fill d'un any, el qual no vivia amb ells, sinó que el cuidava sa mare. Laura continuava empadronada a Palma.

El jutge va declarar culpable d'assassinat Hermenegildo Fernández, parella de la víctima. Va ser condemnat a 23 anys de presó.

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2008/09/16/familia-victima-marcada-desgracia-4259564.html>

2010

14. Joana Maria Rebassa Bennàssar (Palma, 22 de gener de 2010)

43 anys

Joana M. treballava en les tasques de la llar. Els veïns afirmaren que era molt sociable, que sempre feia bromes. Al bar que hi havia just davall el seu pis (ella vivia en un primer) la coneixien molt bé. Vivia amb la seva parella en un pis tutelat propietat de la seva família des de feia 8 anys, aproximadament.

La seva parella, Juan José P. P., en va ser l'assassí. El fiscal el va acusar d'assassinat, després que ell mateix reconegués els fets.

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2010/01/24/callaos-nena-descansando-4149065.html>

2013

15. Soledad Arnez Clados (Palma, 31 de març de 2013)

34 anys

Va néixer a Bolívia i havia emigrat a Espanya 7 anys abans per a cercar-hi un futur millor. Després de sis mesos de relació sentimental amb el seu agressor, Soledad va decidir trencar-hi, però encara hi convivia, al mateix pis, a Palma, al c. d'Aragó. Legalment era casada, i mare de tres fills menors d'edat que residien a Cochabamba.

Mustafà Merzoug es va intentar suïcidar i va confessar el crim. Va ser condemnat a 12 anys, sis mesos i un dia de presó.

És el primer cas documentat a l'Ajuntament de Palma de col·laboració en l'atenció a familiars de la víctima i d'assumpció, des de l'EFM, de les despeses funeràries.

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2014/02/23/piden-16-anos-carcel-hombre-3851467.html>

2015

16. Gemma Vich Ramis (Sant Jordi, Palma; 31 de juliol de 2015)

33 anys

Gemma vivia a Sant Jordi. Havia romput amb la seva parella, Jaume, feia tres setmanes, davant la “difícil convivència”, segons l’entorn de la víctima.

Mil mujeres asesinadas la descriu com una dona que gaudia d’una bona xerrada amb un cafè, i d’una bona passejada. Era alegre i vital, i una bona cap. “Estimava la seva feina i mai deixava que ningú posàs en dubte el valor del seu equip”, recorda una de les seves empleades i amigues.

Jaume S.F. va matar la seva exparella perquè es va negar a mantenir relacions sexuals. Va confessar el crim en el judici i va acceptar una condemna de 12 anys de presó per homicidi i violació de domicili.

L’Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d’assassinat masclista.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2015/07/31/158193/vecinos-sant-jordi-lloran-gemma-vich.html>

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2015/08/01/detenido-matar-expareja-degollandola-casa-3721603.html>

2016

17. Celia Navarro Miguel (Son Cotoner, Palma; 16 de novembre de 2016)

56 anys

Celia Navarro treballava com a cambrera d'hotel i netejadora. *Mil mujeres asesinadas* la qualifica de dona alegre i extravertida. Era mare de tres fills d'una relació anterior, tots majors d'edat i independitzats.

S'havia casat només quatre mesos abans que la seva parella, amb la qual sortia des de feia un parell d'anys, acabàs amb la seva vida. José M. Corró Galán era professor de música en un centre d'ensenyament, si bé en aquells moments es trobava de baixa laboral. Va admetre que havia matat Celia i va ser condemnat a 22 anys de presó. Després del crim, la seva primera esposa va confessar als mitjans de comunicació que també va patir maltractaments per part de l'homicida.

L'Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d'assassinat masclista.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2016/11/17/231728/policia-trata-esclarecer-cuantas-horas-llevaba-muerta-celia.html>

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2016/11/22/decenas-personas-condenan-palma-asesinato-3518410.html>

2018

18. Sacramento Roca Martínez (Palma, 2018)

36 anys

Treballava com a caixera en una botiga de mobles a Palma. Aquí, en aquest establiment, va ser on va conèixer la seva exparella, vigilant de seguretat, i hi va ser assassinada.

Sacramento (o Sacri, com era coneguda) era mare de dues nines, de 15 i 7 anys, de relacions anteriors.

Al web *Mil mujeres asesinadas* els seus amics la descriuen així: “Sacri, per a nosaltres, sempre tenia un somriure; era lluitadora, enèrgica i entregada amb els seus. Li encantava practicar esports a l'aire lliure amb amics. La seva família i els seus amics mai podrem recuperar-nos-en ni acceptar que ja no hi és, i ens sentim desemparats pel sistema judicial”.

Dies abans del feminicidi, Sacri havia denunciat l'assetjament que patia, i la sospita que la seva exparella li hagués foradat les rodes del cotxe. Des del departament policial no es va valorar el risc.

Rafael Pantoja va ser condemnat a 24 anys per l'assassinat.

Amb la mort de Sacramento es va trencar l'estadística de 0 morts a les Balears durant 2 anys. L'Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d'assassinat masculista.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2018/11/18/1038879/sacri-estaba-aterrada-rafa-vigila-tengo-panico-pueda-hacer.html>

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2018/11/23/asesino-sacri-acoso-durante-seis-3073046.html>

<https://www.efe.com/efe/espana/sociedad/el-dolor-de-los-amigos-sacri-marca-acto-feminista-contra-su-asesinato/10004-3816384>

2020

19. Lillemor Christina Sundberg (Palma, 13 de juliol de 2020)

52 anys

D'origen suec, feia anys que residia a les Illes. Lillemor no tenia fills, ni tampoc família pròxima a Mallorca. Se'n sap poc, d'ella. A la seva història, hi consta vinculació amb els serveis socials, però no amb els serveis d'atenció a la violència masclista.

Era casada amb José Ignacio Blesa, l'agressor, des de 2013. L'havia denunciat prèviament per maltractaments i fins i tot en va tenir una ordre d'allunyament que havia expirat el 2019. Blesa tenia antecedents per violència de gènere d'anteriors parelles i altres causes judicials. Vivien en un domicili del barri de Son Cotoner. Fou el propietari de l'habitatge, amb qui vivien, qui va avisar els serveis d'emergència.

Lillemor Sundberg va morir estant hospitalitzada a Son Espases després de vuit dies ingressada en estat crític per la brutal pallissa que el seu marit li va infligir.

L'Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d'assassinat masclista.

<https://www.diariodemallorca.es/mallorca/2020/07/23/mujer-asesinada-palma-denunci-tres-8002765.html>

20. Habibe Ismail Emim (Palma, 15 d'octubre de 2020)

36 anys

D'origen búlgar, treballava al sector de l'oci nocturn de Calvià. No tenia fills a càrrec. Residia a Palma des de 2005. Havia mantingut una relació estable, que havia finalitzat feia més d'un any, temps en el qual va conèixer, a la feina, el que seria el seu assassí, amb qui ja havia romput la relació.

Va ser assassinada a l'interior d'un cotxe a Peguera. Mariano A.G., la seva exparella, es va suïcidar.

L'Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d'assassinat masclista.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2020/10/17/1205909/guardia-civil-busca-indicios-homicida-peguera-habia-planificado-crimen.html>

21. Remedios Cortés Cortés (el Secar de la Real, Palma; 3 de novembre de 2020)

32 anys

Reme era casada amb Antonio Cortés. Ambdós eren d'ètnia gitana i pertanyien al mateix clan familiar; eren cosins. Era mare de 4 fills: Dolores, de 15 anys; Consuelo, de 13; Antonio d'11, i Sheyla, de 5.

No constaven denúncies per maltractaments, però Remedios havia expressat que volia tallar la relació. La parella vivia separada; ella, amb els seus pares i la filla petita, mentre que els tres fills majors vivien amb la família paterna.

El seu marit la va matar al camí de Ca Na Verda, on s'havien desplaçat amb el cotxe per a parlar. L'autòpsia va revelar la brutalitat de l'agressió.

L'Ajuntament de Palma va activar el protocol municipal en cas d'assassinat masclista.

<https://www.ultimahora.es/sucesos/ultimas/2020/11/04/1211429/crimen-mallorca-quien-era-remedios-cortes-cortes.html>

<https://www.diariodemallorca.es/sucesos/2020/11/04/acusado-confesa-mato-mujer-piedra-palma-mallorca-22228607.html>
